

REEGLID JA SISEKONTROLLIEESKIRI
rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide maandamiseks ja juhtimiseks
(NÄIDIS ADVOKAADIBÜROODELE)

I osa

Üldpõhimõtted

1. Advokaat – see tähendab advokaadibüroo pidaja, kõik advokaadibüroo kaudu tegutsevad advokaadid ning advokaadibüroo kaudu teenuste osutamisse kaasatud töötajad ja teised isikud, kelle tegevuse eest vastutab advokaadibüroo pidaja – kohustuvad:

1.1. teadvustama, et advokaadi tegevus võib pakkuda huvi isikutele, kes otsivad võimalusi kuritegeliku vara pesemiseks ja/või terrorismi rahastamiseks;

1.2. arvestama, et teatud kõrgendatud riskiga valdkondades tegutsemisel on advokaadil seadusega pandud kindlad kohustused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel;

1.3. silmas pidama, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete rakendamata jätmine või ebapiisav rakendamine võib lisaks kuritegevuse toetamisele kaasa tuua riikliku sunni meetmete kohaldamise ja/või karistusõigusliku vastutuse ning olulise varalise ja mainekahju;

1.4. lähtuma arusaamast, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete kohane rakendamine teenib advokaadi põhiväärtusi, mis on kõrgemad mistahes üksikust tehingust saadud majanduslikust või muust kasust.

2. Kõigis kliendisuhetes, sh sellistes, millega seadusest tulenevalt ei kaasne kohustust rakendada konkreetseid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid, peab advokaat juhinduma kainest mõistusest ning vältima teenuste osutamist juhul, kui advokaadile arusaadavalt on teenuste tellimise peamine eesmärk rahapesu või terrorismi rahastamine või nende soodustamine, aga samuti juhul, kui teenuste tellimisel puudub advokaadile arusaadav legitiimne eesmärk ja seejuures ei ole teenuse olemusest või selle osutamise tingimustest tulenevalt välistatud, et teenuse tellimise eesmärk võib olla rahapesu või terrorismi rahastamine või nende soodustamine.

II osa

Kohaldamisala

3. Reeglite I osa kohaldab advokaat kõigis oma tegevusvaldkondades ning kõigi teenuste ja tehingute suhtes.

4. Reeglite II - XI osa tuleb kohaldada me järgmistel juhtudel:

4.1. advokaat tegutseb kinnisvara- või finantstehingus kliendi eest ja nimel;

4.2. advokaat nõustab ja/või juhendab tehingu kavandamist või tegemist või osutab muud õigusteenust (välja arvatud kliendi õigusliku olukorra hindamine, kliendi kaitsmine või esindamine kohtu-, vaide- või muus sellises menetluses, sealhulgas kliendi nõustamine menetluse alustamise või vältimise küsimuses), mis on seotud

4.2.1. kinnisasja, ettevõtte või äriühingu aktsiate või osade ostu või müügiga;

4.2.2. kliendi raha, väärtpaberite või muu vara haldamisega;

4.2.3. makse-, hoiu- või väärtpaberikontode avamise või haldamisega;

4.2.4. äriühingu asutamiseks, tegevuseks või juhtimiseks vajalike vahendite hankimisega;

4.2.5. usaldusfondi, äriühingu, sihtasutuse või muu juriidilise isiku staatust mitteomava isikute ühenduse asutamise, tegevuse või juhtimisega.

III osa

Isiku, esindusõiguse ja tegeliku kasusaaja tuvastamine

5. Advokaat tuvastab füüsilisest isikust kliendi ja kliendi esindajana tegutseva füüsilise isiku isikusamasuse ning säilitab tema kohta andmed vastavalt RahaPTS §-ile 21.

6. Advokaat tuvastab juriidilisest isikust kliendi isikusamasuse ning säilitab tema kohta andmed vastavalt RahaPTS §-ile 22.

7. Advokaat teeb kindlaks tegeliku kasusaaja vastavalt RahaPS §-ile 9. Tegeliku kasusaaja kindlakstegemisel tuleb tugineda:

a) kliendi poolt antavale teabele;

b) äriregistri kaudu kättesaadavatele andmetele;

c) võimaluse korral muule avalikult kättesaadavale ja eelduslikult usaldusväärsele teabele.

8. Juhul kui punkti 7 alapunktist (a) nähtuv teave ei lange kokku teabega, mis nähtub punkti 7 alapunktides (b) või (c) nimetatud allikatest, tuleb nõuda kliendilt selgitust teabe erinevuse põhjuste kohta, ja säilitada antud selgitused.

IV osa

Riikliku taustaga isikute tuvastamine ja sanktsioonikontroll

9. Koos isiku tuvastamisega tuleb teostada kontrolli selle üle, kas isik (sh klient, tema esindaja või tegelik kasusaaja) on riikliku taustaga isik, tema pereliige või lähedane kaastöötaja RahaPS § 3 p 11-14 tähenduses.

10. Punktis 9 nimetatud asjaolu kontrollimisel tuleb tugineda:

a) kliendi poolt antud teabele;

b) avalikult kättesaadavatele ja eelduslikult usaldusväärsetele allikatele.

11. Advokaat kontrollib, kas isik (sh klient, tema esindaja või tegelik kasusaaja) on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt. Vastava asjaolu kontrollimisel tuleb kasutada avalikult kättesaadavaid ja eelduslikult usaldusväärseid andmebaase.

12. Vastavalt võimalustele tuleb teostada p 9 ja 11 sätestatud kontrolle ka kliendiga tehinguid tegevate isikute osas.

V osa

Geograafilise piirkonnaga seotud riskide tuvastamine

13. Advokaat kontrollib, kas kliendi või kliendiga tehinguid tegeva isiku elu- või asukoht või majandustegevuse toimumise koht on advokatuuri juhatuse kehtestatud riskihinnangu punktis 1.2 nimetatud riikides või piirkondades.

14. Punktis 13 nimetatud asjaolu kontrollimisel tuleb tugineda:

- a) kliendi poolt antud teabele;
- b) avalikult kättesaadavatele ja eelduslikult usaldusväärsetele allikatele.

VI osa

Tehingutest ja toimingutest arusaamine. Rikkuse päritolu kontroll. Ärisuhte seire

15. Advokaat jälgib kliendisuhtega puutumuses olevaid kliendi tehinguid eesmärgiga veenduda, et need on kliendi isikut ja tegevuse iseloomu ja ulatust arvestades arusaadavad ja mõistlikud ega tekita kahtlust tehingute seotusest rahapesu või terrorismi rahastamisega.

16. Juhul kui tehingu tegemiseks vajalike vahendite allikas ei ole tehinguosalise isikut ja tegevuse iseloomu arvestades ilmselge, tuleb astuda samme selliste vahendite allika ja päritolu kindlakstegemiseks.

17. Kui kliendi ja/või tema antud ülesande risk on kõrge ja advokaadi teenus on seotud tehinguga, mis on iseloomulik tavapärasest oluliselt suurema varandusega isikule, ja kliendi rikkuse päritolu ei ole teada, tuleb astuda samme kliendi rikkuse päritolu kindlakstegemiseks.

18. Kõigi keerukate, suure väärtusega ja ebatavalistele tehingute ja tehingumustrite puhul, millel ei ole mõistlikku või nähtavat majanduslikku või õiguspärast eesmärki või mis ei ole konkreetse ärispetsiifika jaoks iseloomulikud, tuleb astuda samme nende tehingute olemuse, põhjuse ja tausta väljaselgitamiseks ja tehingute sisu mõistmiseks.

19. Punktides 16, 17 ja 18 nimetatud kontrolli läbiviimisel tuleb tugineda kliendi poolt antud teabele ning muudele advokaadile kättesaadavatele ja eelduslikult usaldusväärsetele allikatele.

20. Advokaat hoiab kliendi ja tema ülesandega seotud riskide hindamisega seonduvat teavet ajakohasena. Kui riskide hindamisega seonduva teabe esitamisest on möödunud 12 kuud või

kui advokaadile on teatavaks saanud olulised muutused kliendi juhtimis- või omandisstruktuuris, tegevuse ulatuses või laadis või muudes riske potentsiaalselt mõjutavates asjaoludes, tuleb pöörduda kliendi poole ajakohastatud teabe saamiseks.

21. Advokaat rakendab punktides 15-20 sätestatud hoolsusmeetmeid lihtsustatud korras, s.t. ei dokumenteeri kontrolli teostamist ega kogu omal algatusel aktiivselt asjassepuutuvat teavet, järgmiste tingimuste täidetuse korral:

21.1. kliendi ja tema poolt antud ülesandega seotud risk on madal;

21.2. kliendiga on sõlmitud kirjalikus, elektroonilises või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kestvusleping;

21.3. advokaadile laekuvad kliendisuhte raames maksed ainult konto kaudu, mis asub Eestis äriregistrisse kantud krediidasutuses või välisriigi krediidasutuse filiaalis või krediidasutuses, mis on asutatud või mille tegevuskoht on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 nõuetega võrdväärseid nõudeid;

21.4. kliendisuhtes tehtavate tehingute sissetulevate või väljaminevate maksete koguväärtus aastas ei ületa 15 000 eurot.

VII osa

Hoolsusmeetmete kohaldamise aeg

22. Advokaat kohaldab hoolsusmeetmeid, v.a. ärisuhte seire, iga kord enne ärisuhte loomist või ärisuhte väliselt enne tehingu tegemist.

23. Kui rahapesu või terrorismi rahastamise risk on madal, võib hoolsusmeetmeid kohaldada ärisuhte loomise või tehingu tegemise ajal, kui see on vajalik, et kutsetegevuse tavapärasel käiku mitte katkestada. Sellisel juhul tuleb viia hoolsusmeetmete kohaldamise lõpule võimalikult kiiresti pärast esmakontakti ja enne siduvate toimingute tegemist.

24. Ärisuhte seiret tuleb teostada kliendisuhte kestel pidevalt.

VIII osa

Hoolsusmeetmete kohaldamine tugevdatud korras

25. Advokaat kohaldab hoolsusmeetmeid tugevdatud korras kõigil juhtudel, kui:

25.1. isikusamasuse tuvastamisel või esitatud teabe kontrollimisel on tekkinud kahtlus esitatud andmete tõele vastavuses või dokumentide ehtsuses või tegeliku kasusaaja tuvastamises;

25.2. majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus või ametitoimingus osalev isik, ametiteenust kasutav isik või klient on riikliku taustaga isik, välja arvatud kohalik riikliku taustaga isik, tema pereliige või lähedane kaastöötaja;

25.3. majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus või ametitoimingus osalev isik, ametiteenust kasutav isik või klient on pärit suure riskiga kolmandast riigist või tema elu- või asukoht või makse saaja makseteenuse pakkuja asukoht on suure riskiga kolmandas riigis;

25.4. klient või kliendiga tehinguid tegev isik või ametiteenust kasutav isik on pärit sellisest riigist või territooriumilt või tema elu- või asukoht või makse saaja makseteenuse pakkuja asukoht on riigis või territooriumil, kus usaldusväärsete allikate, nagu vastastikuste hindamiste, aruannete või avaldatud järelaruannete kohaselt ei ole kehtestatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tõhusaid süsteeme, mis on kooskõlas rahapesu tõkestamise nõukoja soovitustega, või mida loetakse madala maksumääraga territooriumiks;

25.5. kliendi või tema antud ülesandega seotud ülesande risk on advokatuuri juhatuse kehtestatud riskihinnangu kohaselt kõrge.

26. Punktis 25 loetletud juhtudel tuleb rakendada täiendavaid hoolsusmeetmeid vastavalt RahaPS § 38 lg 2, § 39 lg 1 ja 2 ja § 41.

IX osa

Riskide kõrvaldamata jätmise tagajärjed

27. Advokaat ei kohalda käesolevas osas (p 28 - 31) sätestatud, kui antud ülesanne on seotud kliendi õigusliku seisundi hindamisega või ülesannete täitmisega kõnealuse kliendi kaitsja või esindajana kohtumenetluses või sellega seoses, sealhulgas seoses nõustamisega menetluse algatamise või vältimise asjus.

28. Kui punktides 5, 6 ja 7 sätestatud asjaolude tuvastamine ei ole võimalik, mh juhul, kui klient või tema esindaja ei anna nende asjaolude kontrollimiseks vajalikku teavet, tuleb keelduda kliendilepingu sõlmimisest ja/või kliendilt saadud ülesande täitmisest. Kui kliendileping on sõlmitud, tuleb see erakorraliselt üles öelda.

29. Advokaat ei kohalda punktis 28 sätestatud, kui advokaat on kliendisuhete loomise või tehingu tegemise katsest teavitanud rahapesu andmebürood ja advokaat on saanud rahapesu andmebüroolt juhise kliendisuhet või tehingu tegemist jätkata.

30. Kui klient ei anna muude hoolsusmeetmete rakendamiseks vajalikku teavet või kui hoolsusmeetmete rakendamise käigus tekib kahtlus, et tegemist võib olla rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega, keeldub advokaat kliendilepingu sõlmimisest ja/või kliendilt saadud ülesande täitmisest. Kui kliendileping on sõlmitud, tuleb see erakorraliselt üles öelda.

31. Punktides 28 ja 30 sätestatud alustel kliendisuhete lõpetamisel tuleb kanda advokaadi valduses olev kliendi vara üksnes kliendi kontole, mis on avatud Eestis äriregistrisse kantud

krediidasutuses või välisriigi krediidasutuse filiaalis või krediidasutuses, mis on registreeritud või mille tegevuskoht on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kehtivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 nõuetega võrdväärsed nõuded. Erandjuhul võib vara kanda muule kui kliendi kontole, teavitades sellest rahapesu andmebürood vähemalt seitse tööpäeva ette ja tingimusel, et rahapesu andmebüroo ei anna teistsugust korraldust.

X osa

Andmete registreerimine ja säilitamine

32. Advokaat registreerib elektrooniliselt RahaPS § 46 lg 1 ja 2 sätestatud teabe.

33. Advokaat säilitab andmed ja dokumendid RahaPS § 47 sätestatud korras.

XI osa

Tegevus rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtluse korral

34. Advokaat ei kohalda käesolevas osas (p 35 - 47) sätestatud, kui advokaadile antud ülesanne on seotud kliendi õigusliku seisundi hindamisega või ülesannete täitmisega kõnealuse kliendi kaitsja või esindajana kohtumenetluses või sellega seoses, sealhulgas seoses nõustamisega menetluse algatamise või vältimise asjus.

35. Kui advokaat tuvastab tegevuse või asjaolud, mille tunnused osutavad rahapesule, terrorismi rahastamisele või sellega seotud kuritegude toimepanemisele või sellise tegevuse katsele või mille puhul meil tekib kahtlus või teadmine, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega või sellega seotud kuritegude toimepanemisega, tuleb sellest teatada viivitamata, kuid hiljemalt kaks tööpäeva pärast tegevuse või asjaolude tuvastamist või kahtluse tekkimist, rahapesu andmebüroole.

36. Advokaat teatab rahapesu andmebüroole viivitamata, kuid hiljemalt kaks tööpäeva pärast tehingu tegemist, igast meile teatavaks saanud tehingust, kus rahaline kohustus suurusega üle 32 000 euro või sellega võrdväärne summa muus vääringus täidetakse sularahas, sõltumata sellest, kas tehing tehakse ühe maksena või mitme omavahel seotud maksena kuni üheaastase perioodi jooksul.

37. Advokaat esitab p 35 ja 36 nimetatud teate rahapesu andmebüroo veebivormi või X-tee teenuse kaudu ning lisab sellele isiku isikusamasuse tuvastamiseks ja esitatud teabe kontrollimiseks kasutatud andmed ning olemasolu korral dokumentide koopiad.

38. Advokaat esitab rahapesu andmebüroole vastavalt tema päringule viivitamata kogu olemasoleva teabe, mida rahapesu andmebüroo küsib.

39. Advokaat tagab rahapesu andmebüroo teavitamise konfidentsiaalsuse RahaPS §-is 51 sätestatud ulatuses ja korras.

XII osa
Sisekontrollieeskiri

40. Reeglite täitmise eest vastutab juhatuse liige [nimi] ja kontaktisik on [nimi].
41. Vastutav juhatuse liige ja kontaktisik täidavad RahaPTS sätestatud ülesandeid.
42. Advokaadibüroo pidaja määrab kliendilepingu sõlmimise protsessi eest vastutava advokaadi, kes korraldab igakordsel kliendilepingu sõlmimisel ja kliendilepingu kehtivuse jooksul käesolevast korrast tulenevate nõuete täitmise.
43. Advokaadibürood pidav vandeadvokaat või advokaadiühingu juhatuse poolt määratud vandeadvokaat kontrollib hoolsusmeetmete rakendamist enne kliendilepingu sõlmimist ning annab juhiseid reeglite kohaldamiseks.
44. Advokaadibüroo peab tagama reeglitest tulenevate kohustuste täitmise alase koolituse advokaadibüroo töötajatele, kelle tööülesannete hulka kuulub ärisuhete loomine või tehingute tegemine. Koolitus peaks toimuma töötaja tööleasumisel, asjakohase regulatsiooni muutmisel ja lisaks regulaarselt või vastavalt vajadusele.
45. Koolitusel peab andma muu hulgas teavet reeglites ette nähtud kohustustest, rahapesu ja terrorismi rahastamise toimepanemise nüüdisaegsetest meetoditest ning sellega kaasnevatest riskidest, isikuandmete kaitse nõuetest, sellest, kuidas ära tunda võimaliku rahapesuga või terrorismi rahastamisega seotud toiminguid, ja juhiseid sellistes olukordades tegutsemiseks.